

Kołatka kultowa

Muzeum Egipskie w Berlinie, nr inw. ÄMB 10725
wystawa „Śmierć i życie w starożytnym Egipcie”
w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu
drewno

długość 32,3 cm; szerokość 2,4-3,4 cm;

maks. grubość 1,5 cm

XVIII dynastia, ok. 1400 p.n.e.

Pochodzenie: prawdopodobnie Teby (obiekt
zakupiony od handlarza antyków Moharba Todrusa
w Luksorze w 1889 r.)

Kołatki należały do instrumentów muzycznych najczęściej używanych w rytualnych ceremoniach, czego dowodzą zarówno liczne przedstawienia, jak i rzeczywiste obiekty zachowane w zbiorach muzealnych. Wykonane były z drewna lub kości hipopotama. Zazwyczaj używano pary, nie połączonych jednak, lecz trzymany osobno, kołatek. Dziurki w ich uchwytach służyły umocowaniu sznurka, zakładanego na nadgarstek, co zabezpieczało instrument przed wypadnięciem z ręki. Dość często kołatki miały kształt ręki, z precyzyjnie wyrzeźbioną dłonią. Jak się wydaje, oprócz dość oczywistej idei przedłużenia ręki, forma ta odwoływała się do symboliki “ręki boga”, tj. dłoni boga-stwórcy Atuma (eg. *dzeretef*, termin występujący już w Tekstach Sarkofagów), której użył by doprowadzić się do wytrysku, tworząc w ten sposób pierwszą parę bogów. Ręka Atuma mogła być identyfikowana z dwiema boginiami, Iusaas (“rośnie, gdy nadchodzi”) i Nebethetepet (“pani ofiar”), które personifikowały wzrost i obfitość, lecz których imiona można było także interpretować jako aluzje o charakterze seksualnym. Ten żeński aspekt jest w przypadku naszego obiektu

podkreślony przez piękny rysunek głowy bogini Hathor, dekorujący „nadgarstek” w formie miniatury naosu wyrastającej z małego papirusowego kapitelu. Hathor była boginią nieba, towarzyszką boga słońca, powszechnie identyfikowaną ze wspomnianymi heliopolitańskimi boginiami, a zarazem boginią miłości, tańca i muzyki.

Opracowanie: Andrzej Ćwiek

Zdjęcia: Mariusz Kuraszkiewicz, Patrycja Silska